

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

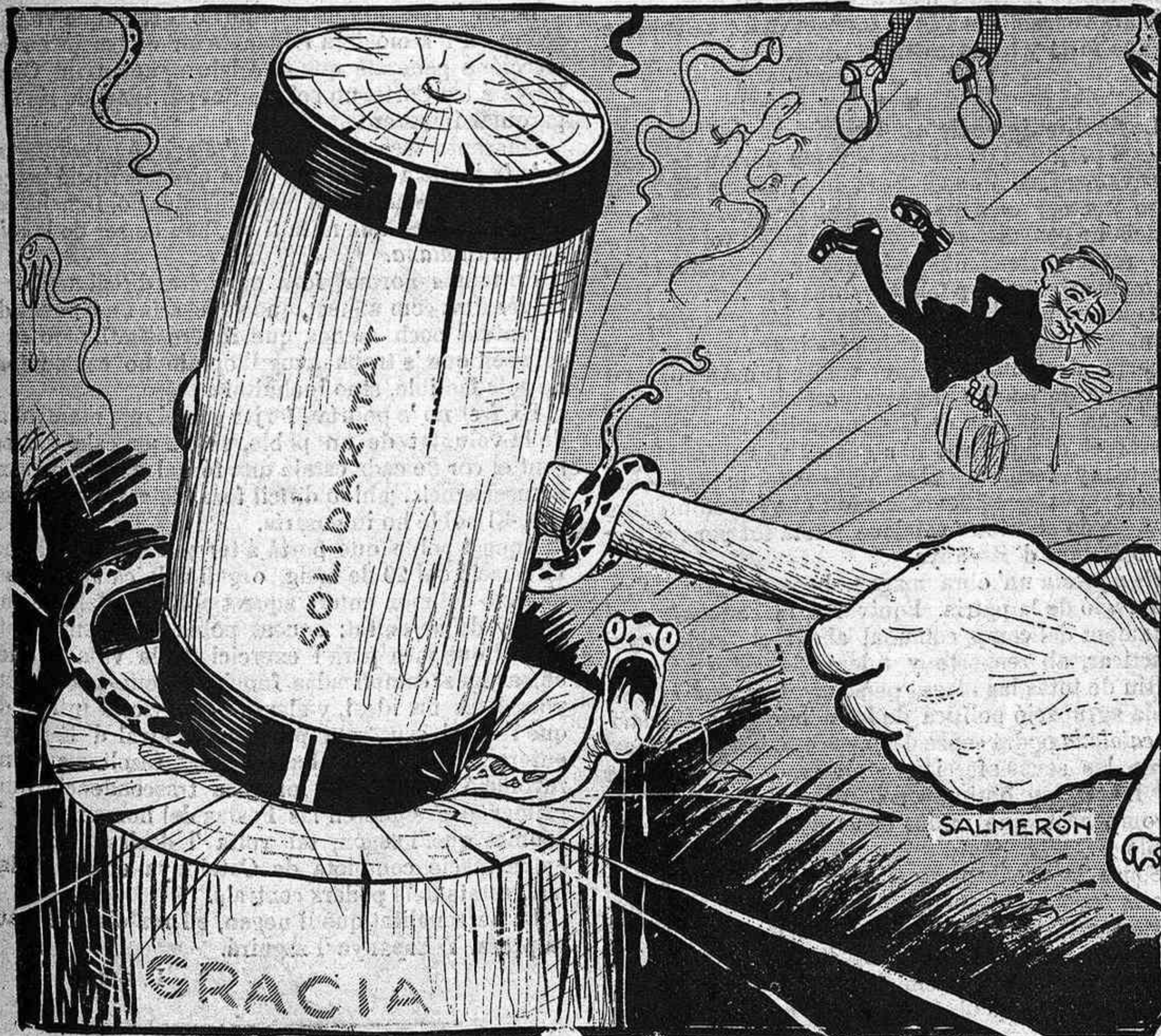
PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

EFFECTES D' UN DISCURS

El cop de Gracia.

CRONICA

Hi ha festes que deixen la boca seca, el cervell espès, el cos cruixit y displicent. *Post festum pestum*, deyan els antics *dòmines* als seus deixebles, que, regularment, l'endemà de festes no sabían la lliçó, ni tenían ganas d'encaparrarse estudiantla.

Certament que no podrà aplicarse 'l pedagógich proverbí á las grans *Festas de la Solidaritat catalana*. D'ellas n'hem sortit alentats y vigorosos, ab més brahó que may y en quant á la lliçó, ben apresada la tením, y no la lliçó sols, sino tota l'assignatura; la gran assignatura, xifra y compendi de la ciencia dels pobles forts que aspiran á viure ab dignitat y á ser alguna cosa en el món: l'assignatura del patriotisme.

Som catalans: som patriotes, y com á patriotes y catalans hem de obrar en lo successiu sense desviar-nos un punt del ample camí que 'ns hem obert tots junts en harmónica y grandiosa solidaritat. Ample camí per el qual podém marxarhi tots plegats en una mateixa direcció y sense que 'ls uns fassin nosa als altres, ni 's trabin el pas, ni 's destorbin per res.

En la grandiosa manifestació del día 20 se va veure clara aqueixa direcció agermanada de un poble enter, en totes las varietats y matissos del pensament y la convicció; pero animat de un sentiment únich y avassallador: el sentiment de amor á la terra que 'ns ha vist náixer, sentiment dotat de prou potencia d'expansió pera transcendir á la vida y influir en la sort d'Espanya entera.

Veus'aquí com el sentiment aquest, á partir de las memorables festes, s'ha transformat en idea.

Y ara veuréu com l'idea aquesta va á condensarse en una forta y incontrastable acció.

* * *

La finalitat immediata del moviment de Catalunya —sens perjudici de las que 's vajan formulant successivament, com una cadena de solucions seriadas— no pot ser altra que la que ab lluminosa clarividencia ha senyalat en Salmerón y ab ell tots els dignes representants del país que vingueren á rebre l'homenatge de un poble agrahit y alentat.

Aquesta finalitat, base de las demés, está senzillament reduhida á afermar la efectivitat del dret que aspecta als ciutadans, á fer valdre la seva voluntat soberana en las lluytas dels comicis. A Barcelona y alguns districtes de Catalunya ha sigut ja arrebatat el caciquisme, han quedat vensudas las oligarquias y afermada la legalitat electoral; pero sobre aquest punt queda encare molt que fer en un gran número de districtes catalans, y está tot per realisar en lo restant d'Espanya.

Es aquesta un'obra magna, base única de la regeneració de la patria. Equival á la conquesta y al afitament del camp comunal ahont el poble pugui practicar, ab respecte y tolerancia assegurats, el cultiu de totes las ideas, pensaments y aspiracions. Cada agrupació política de las adheridas á *Solidaritat catalana* podrà sense destorps, conresar en aquest camp las sevas afecções y preferencias, beneficiar els fruyts que obtingui, y aquell se veurá més ben recompensat, que millor encarni el pensament del poble.

Sense la previa possessió de aquest camp, fora precis renunciar á tot cultiu de profit y en ell hi tornaría á creixer excludivament la mala herba del abús y de l'opressió, de la injusticia y del oprobí.

Pera combatre al enemich comú y acabar de una vegada ab tots els obstacles que s'oposin á la lliure

acció de un poble ansiós de redimirse, se requereix el concurs actiu y decidit de tots els elements polítics y socials de Catalunya. L'hermosa festa del 20 de maig que á tots va reunirlos, s'ha de transformar en un potentíssim esforç comú, que á tots els obligui á posarhi l'ánima ab desinterés, fins á conseguir l'ansiat objecte de restablir l'integritat del dret que al poble aspecta de governarse á sí mateix, sense ingerencias, ni imposicions, ni tropelias dels poders acostumats á convertir el sufragi en la més indigna de las mistificacions.

Pera realisar un'obra tan santa y redemptora se fa precis el concurs entusiasta de totes las forsas políticas y socials. El burgés pot treballar al costat del proletari; el carlí junt al republicá. Inmoral fora que 's conxorxeixin fent abdicació parcial ó total de sas ideas pera satisfacer alguna indigna concupiscencia; pero treballar aunadament pera acabar ab els que han fet y segueixen fent la infelicitat d'Espanya, es ja no sols una empresa de alta moralitat, sino també 'l cumpliment de una suprema obligació patriótica.

Quan la patria está en perill, ningú que l'estimi mira las ideas que professan els que 's llansan á la seva defensa: no hi ha entre 'ls seus defensors rezelz ni suspicacias: tots per un igual hi posan el coll... ¿Quí dirá avuy que la patria, subjecta á las malas arts de uns governs sense conciencia, no estigui en major perill que si 's vejes invadida per l'extranger? ¿Cóm, donchs, pretendre que deixin de defensarla tots els seus bons fills que l'estiman, en patriótica concordia y sigan las que 's vulgan las sevas opinions?

* * *

Desde 'l memorable *meeting* de Girona que vé palpitant en l'atmosfera l'idea de qu' en las primeras elecciones generales que se celebrin, no envihi Catalunya á las Corts, un sol diputat partidari de las oligarquias imperants.

Quaranta tres se n'han d'elegir, ó quaranta set si 's fa justicia als drets de la circumscripció barcelonesa basats en el seu cens de població. Donchs bé, tots ells, sense que ni falti un, han de ser de la *solidaritat catalana*.

En temps normal fora tal volta difícil arribar á un resultat com aquest, que suposaria un concert de voluntats poch menos que inverossímil; pero en l'estat en que 's troba avuy l'opinió ho considerém no sols factible, sino ineludible.

En fret no 's podrian forjar semblants maravellas de la voluntat de un poble, pero... ¡en calent!... ¡essent el cor de cada catalá una fornal encesa de sant entusiasmel... ¡ahl lo difícil fora deixar de realisarho. El poble ho imposaria.

Aquest poble que portá á terme l'estupenda manifestació del 20 de maig, orgull dels catalans y admiració del mon enter; aquest poble modelo de cultura y de serenitat; aquest poble conscient y apte com el que més pera l'exercici de la vida pública en sas més complicadas funcions; aquest poble que posseheix un ideal, y alenta la convicció íntima de que l'ideal seu, será prompte l'ideal d'Espanya entera, aquest poble ha comensat resoltament una revolució pacífica de inmensa transcendencia qual primer pas sigueren las Festes del homenatge, y 's promet que 'l segón, tal volta 'l decissiu, sigui l'emancipació completa de Catalunya entera de las malvestats dels poders centrals.

La personalitat que li negan, ell mateix se l'haurá presa. Y Espanya 'l seguirá.

P. DEL O

ELS TRES INFUSORIS

En una gota de agua,
que era su todo ..
(Bartrina)

—Decididament, quedem en que aixó de la Solidaritat no té cap importancia.

PRIMAVERA

Corre 'l riu devallant envers la plana
cantant himnes d' amor á la Natura;
el vell pastor, cantant també, camina
seguit de son reumat, per dalt la serra;
las flors obran sos pétals ufanosas
al bes del sol que sos perfums aspira,
y 'l tendre aucell, dintre l' espessa arbreda,
teixeix son núu d' amor entre las brancas.
Rius, pastors, flors y aucells, plegats entonan
la mateixa cansó. Tot, tot respira
un ambient de perfums que al cor despertan
del trist ensopiment en que somnfa,
y arreu s' escoltan ritmes armoniosos...
Es que triomfal y plena d' hermosura
ens saluda la bella Primavera.

SAMUEL GRAN É IRURUETA

¿Qué fá l' autoritat?

Sí, senyors, ¿qué fa? ¿En qué s' ocupa? ¿En qué pensa?

¿Cóm rediable, si es que té noció del seu deber, no agafa el termómetro y, á las bonas ó á las malas, no l' obliga immediatament á baixar fins á un nivell prudent y aceptable?

¿Per' aixó som contribuyents? ¿Per' aixó paguem

el sou á generals, bisbes, arcaldes, gobernadors, comandants de Marina, presidents de l' Audiencia, jefes de Seguretat, inspectors del Timbre, cabos de ronda y bayles del real Patrimonio?

Es un clam general, molt més general que 'l de la Solidaritat Catalana—que ja es tot lo que 's pot arribar á dir.

—¡Vintiquatre graus Reaumur á la sombral... ¡Vintiquatre graus, á darrers de Maig, aixó es, tres senmanas avans de la inauguració oficial del estiul...

¿Ahónt anirém á parar si aquest envalentonament de la columna termométrica no es sens dilació contingut per una má forsuda que, donant á Deu lo qu' es de Deu y al mercuri lo qu' es del mercuri, sápigaposar las cosas en son lloch y la calor en sos deguts límits?

***

Ho he preguntat á numerosas personas, d' aquestas que no deixan passar res per alt y que ab tanta atenció 's fixan en els cotxes qu' en Girona duya al enterro, com en els días que va ploure durant las darreras festas de la Mercé. Ho he preguntat, y totas m' han dit lo mateix:

—Aixó no s' havia vist may. La nostra memoria no conserva recort de que en plé mes de Maig, en aquests florits días en que, segons el poeta,

sota d' un sálzer
sentada una nina,
trena joyosa
son rich cabell d' or,

s' hagués jamay atrevit l' alarmador termómetro á enfilarse á tan cremadora altura.

Tothom está admirat, pero 'ls que ab més grans extrems manifestan la seva sorpresa son els sabis que als estudis meteorològichs se dedican.

Precisament ells ja ho havían anunciat.

Al succehir lo del Vesubi y lo de Sant Francisco de California, tots, ab en Flammarion al davant, van pronosticarho.

—Aquest any—van dir—aném á tenir un estiu tremendo, un d' aquells estius que forman época en la historia de las rostidas colectivas.

Y al formular aquest vaticini donavan las sevas rahóns, si l' una convincent, l' altra més.

Que 'l Sol acabava d' entrar en el período d' activitat máxima.

Que la Terra se trobava en el comensament de la seva frescura mínima.

Que 'l foch central havia sigut ventat per corrents subterráneas.

Que la crosta terrestre aixó...

Que las capas atmosféricas alló...

Que la irradiació cósmica...

Que las estrellas ab quía...

Resultat, que totas las personas imparcials eram del mateix parer:

—Aquests sabis no saben lo que 's pescan y 'l vinent estiu será el més fresch y agradable que 'ls vehins de la terra haurém disfrutat.

***

D' aquí cabalment vé la nostra admiració.

Acostumats á no veure'ls encertarne ni una, ¿cóm no hem de quedar espatarrats ab observar que aquesta vegada s' ha realisat de pé á pá la inverossímil predicció dels meteorologistas?

Perque aquí ja se sabia; pronóstich de *zargossá*, planxa segura.

Ni per casualitat se 'n cumplía un. Ni sisquera per error de càlcul. Vaticinavan frets, y venían calors; ens prometían calors, y 'ns sortían panallons el dijous del *Corpus*; ens aterranvan ponderantnos els grans ayguats que hauríam de sufrir, y 'l clero havia de treure els sants al carrer y organisar formidables *rogativas* pera demanar al cel una miqueta d' aygua pels pobres camps que 's morían de set.

Aixó, aixó es lo que més contribuheix á augmentar la nostra confusió y á fer més grossa la nostra sorpresa.

—¿Cóm estém aquí?—pensém.—¿Qué passa en aquesta nació? ¿Tan desllorigat está el món, que fins els sabis encertan ja las sevas profecías?

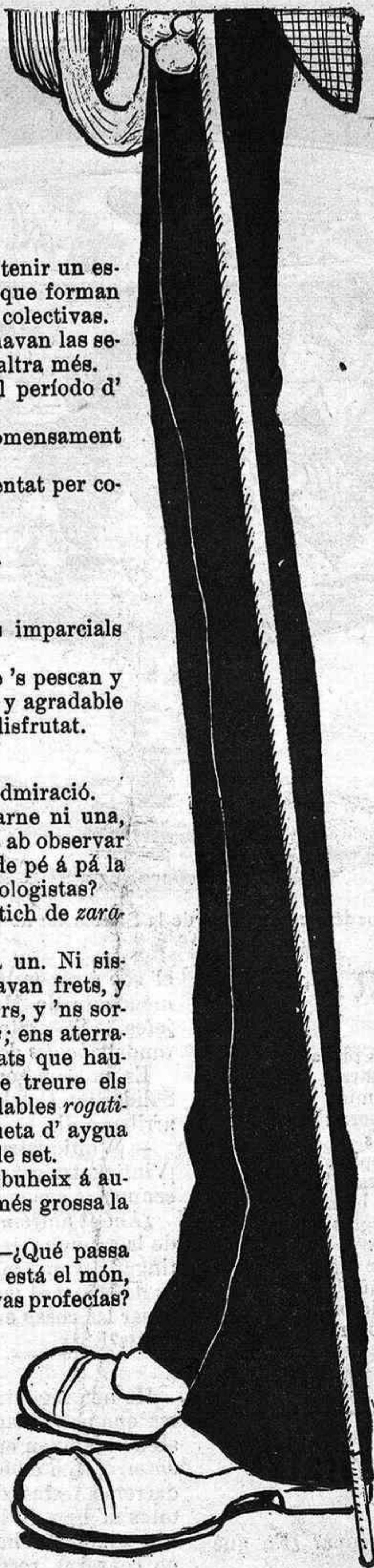
***

Sigui com sigui y renunciand á trobar la explicació d' un fenómeno quals conseqüencias á tanta gent mortifican, lo positiu es que l'astre-rey apreta qu' es un gust—un gust pels fabricants de gel—y que si avans de acabarse 'l maig ja 'ns rostím, no té d' extrany que molts esperits inquietos se preguntin qué deuré succehir quan la canícula empunyi 'l ceptre y comen-si á escampar per aquí decrets y reals ordres.

Del cert, jo no sé res; pero po-

CREIXENSA RÁPIDA

L' home que aquests díes s' ha fet més gran

Tan gran s' ha fet, que, no cabent en aquest número tota la figura, deixém pel de la senmana entrant la publicació de l' altra meytat.

sat á fer conjecturas y guiantme pel amenassador prelude ab que l' estiu s' ha anunciat, m' atreveixo á sospitar qu' estém abocats á graves aconteixements y que no es del tot impossible que qualsevol día al dematí, al llevarnos, ens trobém completament cuyts y qui sab ¡quí sab! si ja convertits en cendra...

Justament ara recordo que un alemany que no fa més que filosofar continuament y observar el curs de las estrellas, té profetisat que 'l món ha d' acabarse aquest any, y ha d' acabarse torrat com una vulgar castanya.

¿No ho creuen?..

¡No sé per qué!

Jo aquest día vaig llegir en un diari que 'l marqués de Marianao assegurava per Madrit que un antecessor seu va ser á Covadonga lluytant com un home al costat de don Pelayo, y bé ho vaig creure...

A. MARCH

AMENITATS RELIGIOSAS

¡Cóm cambian els temps y cóm la humanitat va donant la rahó al vell Pelletán, aquell aixerit francés que assegurava que 'l món *marxa*!

¡Vaya si *marxa*!... Y depressa, molt més depressa de lo que nosaltres, pobres cegos, incapassos de fernos cárrech de lo que á un pam del nostre nas succeheix, ens podém figurar.

Sense anar més lluny, ¿quí, per exemple, no 's recorda d' aquells temps tenebrosos en que las ceremonias del culte, ajustadas totas á un patró estret y subjectas á la ortodoxia més pura, saturavan l' ánim de melancolía y l' omplían d' aquell saludable temor, tan á propòsit pera inclinar l' esperit al reculliment?

Pera entrar á la iglesia era indispensable posarse molt serio y no 's podia presenciar cap acte religiós sense sentirse cohibit, aplanat, més ab ganas de plorar que de clavarse á riure.

Un ters de sigle s' ha escorregut apenas desde aquella época de general ascetisme, y mirin en tan breu espay de temps quíns cambis s' han operat en las nostras costums...

Diumenge, á las portas mateixas de Barcelona, en lo que avans era poble de Sans, vaig veure per casualitat una professó religiosa.

Se tractava, á la quenta, d' una solemnitat dedicada á las *hijas* de María ó á las que enguany han fet la primera comunió. No puch as-

segurarho del cert, perque en aquestas materias la meva competència es molt escassa.

Lo positiu es que la majoria dels concurrents al acte eran noyas, vestidas totas ellas de blanch, ab el seu vel, la seva corona, els seus guants, el seu llibre d' oracions...

Passavan satisfetas, estiradas, ab menos devoció —la veritat en son lloch— de lo que al acte convenia; pero, en mitj de tot, dignas y com penetradas de que alló de passejarse per la carretera de Sans, entre dugas compactas filas d' admiradors no era cosa que pogués repetir-se cada diumenge.

De prompte, una banda militar qu' en l' acompanyament figurava, prepará els instruments, deixant entendre que anava á tocar.

—¡Ara!—vaig pensar jo:—¡Ara comensará á pendre la cerimonia la miqueta de solemnitat que li falta!

Si la música á las fieras domestica, ¿cóm no havia d' apoderarse, la que la banda anava á llensar al vent, del esperit d' aquellas tendras criaturas?

Jo ja estava veyent venir l' efecte. La banda tocaria segurament un tros escullit de música religiosa, lo més religiosa possible: potser de 'n Palestrina, tal volta de 'n Perosi, quan menos del Pare Masvidal...

Romp al fi la banda y... ¡deus piadosos! ¿Qué es lo que 'ls meus oídos escoltan?

De moment, vaig creure que jo somiava... ¡No, alló no era possible! Havia de ser una mala inteligencia auditiva, un error, una aberració dels meus sentits...

Y no obstant era cert. La militar orquesta tocava, ab la major formalitat del món, ¡un tros de *La gatita blanca*!

La meva sorpresa, ab tot, va durar un breu instant. Vaig pensar desseguida ab las evolucions dels temps; vaig recordar l' empenyo ab que la Iglesia procura agermanar la religió ab el progrés y entreveient joyós l' era d' ampla tolerancia que indubtablement s' acosta, va semblarme que las alegres notas de *La gatita blanca* estavan molt en son lloch y que, seguint per aquest camí, no deu ser gayre lluny el día en que las ceremonias religiosas terminin ab un *five o'clock tea* ó ab un ball de societat en obsequio *al bello sexo*.

MATÍAS BONAFÉ

UNA PROPOSICIÓ

Sembla que quatre gats—súbdits d' en Planas, com que han perdut els bous—buscan l' albarda, han constituhit un club—dintre un estable per pogué aná á fé 'l cau—ó barrotada.

Ja que no poden fer—cap tupinada perque 'ls republicans—y host catalana els van escombrá á tots—de la Gran Casa, s' entretindrán al club—tan sols fent l' ase.

¿Me voleu creure á mí—una pensada que m' ha vingut?... Podeu—aprofitarla.

Ja que 's diu que á Madrit—ara preparan pel casament del rey—unas festassas que may se n' haurán vist—de més barbianas... qu' hi anirán orfeóns—balls y sardanas; proposo que hi aneu—fent la comparsa més típica que ha vist—persona humana.

Vos podriau vestir—com aquells plagas que van á pendre banys—cap á las platjas, pro pintada la pell—de vert de catre, tatuada de dragóns—y sargantanas.

PRELIMINARS

—Y bé ¿vol dir que tindrà conseqüèncias la Solidaritat?

—¡Vayal La primera sembla que será el despido de tots aquests xupóns.

ELS NENS MAL EDUCATS Ó TIRANT Á LA PROSA

—Té, aquí 't regalo aquest hermós ram de flors.
—¡Ay! Mes m' hauria estimat una lliura de pastillas de xocolata

Un cop així habillats—fent la sardana dintre 'l rotlló hi poseu—al senyor Planas, que farà ballá 'l drach—de Vilafranca al compás del timbal—y la dolsayna que farà soná en Tort—ó bé algún altre que més s' hagi esmersat—fent tupinadas.

Si així ho feu estich cert—que fins en Maura vos podrà contractar—per aná á Palma á posause al museu de bestias raras.

Y nosaltres contents—com unas Pascuas, veyent que de cacichs—no 'n queda rastre, dirém:—Ni may que tornin;—no 'ns fan cap falta.

PAU BUNYOL

PRINCIPAL

CONCERTS CRICKBOOM

Han sigut dos els concerts, y han correspost á dos vetlladas artísticas de primer ordre. L' infatigable mestre belga, despertador de tantes y tan puras emocións estéticas entre 'ls barcelonins aymants de la bona música, no podia fallar en aquesta nova ocasió després de un paréntesis que ja comensava á fersens interminable als seus admiradors.

En el primer dels concerts, que tingué lloch el dissapte, y acompanyat de la seva deixeblla Ina Littell feu primors de dicció al executar el célebre Concert de Bach, molt ben dirigit per cert pel Sr. Granados. Tant la senyoreta Littell com els mestres varen ser objecte de repetidas y expontáneas ovacións.

Meresqué 'ls honors de la repetió una composició difícilíssima de Dvorak titulada *Humoresk*, en la que el se-

nyor Crickboom feu prodigis de lleugeresa y seguretat.

Igualment foren aplaudidas altrás obras de Beethoven, Cui y Vieuxtemps y en particular la *romanza* «Las llágrimas» original del propi concertista qui fou dignament acompanyat al piano per la seva esposa Mme. Renée.

El segón concert, donat el dilluns, va rematar la solemnitat artística y fou digne complement del primer. El públich va ser molt més numeros y l' entusiasme aná creixent á cada pessa del programa, tot ell escullit y coronat per la grandiosa *Sonata d Kreutzer*, de Beethoven, que lográ en mans dels Srs. Crickboom y Granados una execució com may s' hagués vist á Barcelona.

D' aquesta vetlla cal recordar agradablement la *Gavotte*, de Bach; el *Menuet*, de Mozart y la *Sonata* de Hændel, aquesta última acompanyada pel Sr. Perelló, altre deixeble meritíssim del mestre, que demostrá condicións pera ser un violinista notable, tals son sa brillantescola y son domini del arquet.

Felicitém als eminentes mestres y als aventatjats deixebles y ens felicitarem nosaltres mateixos si 'l nostre grade sorra contribuheix á que ben prompte 's repeteixin sessions com las del dissapte y

del dilluns.

ROMEA

Días enrera vá ser estrenat un ben escrit diálech de 'n Pompeyo Creuhet titulat: *La guineu*, en el qual sobresurten las condicións de sinceritat y distinció que son la característica de la seva ploma segura y sucosa.

L' obreta sigué molt ben rebuda.

TÍVOLI

La companyía del género xich continua recullint aplausos ab las obras de son repertori predilecte. *La gatita blanca* encare fá manyaguerías, y ara per acabarho de adobar ha surtit un *ratón* que pretén rivalisar ab la *gatita*.

TRENTA GRAUS SOBRE ZERO

—Ara sí que comenso á creure en la liquidació.

—¿Social?

—¡Individual, home, individual!

MEDALLA CONMEMORATIVA.

encunyada ab motiu de la colocació d'una làpida en la casa del carrer de Xuclá ahont el gran Clavé morí l'any 1874, y qual acte tindrà lloch el diumenge.

La medalla ha sigut modelada pels distingits escultors Madurell y Solá y procedeix dels acreditats Tallers Vallmitjana.

A veure quan se presentarà un bon *Fox-terrier* que acabi ab totas aqueixas bestiolas.

***

El *Festival* organísat per la Lliga regionalista's distingí per l'hermosa varietat dels balls y 'ls cants que s'hi executaren, característichs els uns de la terra catalana y 'ls altres de la Vasconia.

El públich qu'era numerosíssim ne sortí encísat, no sols perque realment son molt bonichs, sino també perque 'ls veyá ab simpatía y entusiasme, á través dels cristalls de *Solidaritat catalana*.

NOVETATS

Ab molt bon éxit ha comensat sas funcions la companyia del Teatro Lara de Madrid, composta d'elements molt valiosos.

Dos obras novas ha posat en escena.

La primera: *Bodas de plata* del senyor Linares Rivas Astray no 's distingeix per la seva originalitat, ni tampoch per lo substanciós dels assumpto, y no obstant gracias á las agudesas del diálech, manté constantment viu y des pert el bon humor del públich.

El Sr. Linares Rivas, més que un autor dramátich capás de combinar una trama ó de penetrar en las fondarias psicológicas dels personatjes, es un xispejant dialoguista, qu'escampa agudesas á mans plenas y sense reparar sempre en si cauhen bé á la boca dels tipos en que las coloca.

Las Sras. Matilde Rodríguez y Balbina Valverde, y 'ls Srs. Rubio, Palanca y Simó se feren acreedors als aplausos de la concurrència.

***

Amor á obscuras, es un entretingut pas de comedia dels germans Quintero.

Una escena de amor á las foscas posa de relleu que l'home generalment s' enamora més de la bellesa física que de las demás qualitats que distingeixen á la dona.

Els autors realisan aquesta demostració á forsa de ingeni y de habilitat escénica.

CATALUNYA

Ja tenim á n' en Borrás patentísant que son molt llegítims els éxits que ha alcansat á Madrid treballant en castellá. No hi ha avuy cap altre actor á Espanya que l superi ni que l iguali.

En la comedia de Capus y Arene, *El Adversario*, feu un treball intens y esmeradíssim que despertá en moltes ocasions l'entusiasme del públich. La Pino, complertament restablerta de la seva malaltía, se mostrá digna *partenaire* del celebrat actor catalá.

***

No assistirem á la funció del diumenge; pero sabém de bona tinta que *La loca de la casa* tingué una execució esmeradíssima.

***

JOSEPH ANSELM CLAVÉ
popular músich-poeta

fundador de las Societats Corals á Espanya.

Primer estreno de la temporada: *La retirada*, famós drama del autor alemany Beyerleim, que feu un gran estrépit á Alemania y ha donat la volta al món.

L'obra, traduhida al castellá, ha sigut objecte de algunas atenuacions, que desvirtúan la seva intenció condemnatoria dels abusos que's cometen á Alemania á la sombra de la rígida disciplina militar. Aixís y tot, queda un' obra varonil, y encare que de tendencias algún tant melodramáticas, plena d'elements escénichs propis pera interessar y conmore, sobre tot en l'últim acte.

L'execució esmerada per part de tots els actors, els més dels quals vestían uniformes auténtichs del exércit alemany. El Sr. Borrás encarná irreprotxablement el paper de sargento Rosler, donantli carácter y relleu, durant tota la representació y al final con-

mogué al públich ab una escena patética, que li permeté posarse al nivell dels actors moderns més celebrats.

Tota la seva ánima y tots els medis de que disposa, que son verdaderament privilegiats, li permeteren alcansar dilluns un de sos éxits més brillants.

N. N. N.

LLIBRES

NOVELAS PICARESCAS. — *El Lazarillo de Tormes de Hurtado de Mendoza, y Rinconete y Cortadillo de Cervantes*. Aquestas dos famosas novelas, joyas de la literatura castellana, forman el volúm 100 de la popular *Colección Diamante*. Es un acert haverlas reunidas en un volúm de condicions económicas que facilita la seva divulgació. Son dos plats de *gourmet* servits com si diguessim en un restaurant barato. Van precedidas de un erudit prólech del distingit cervantista J. Givanel Mas, lo qual avalora més y més la importancia de la publicació.

LA FILOSOFÍA Y LA ESCUELA de ANDRÉS ANGIULLÍ. — En tres volúms de la *Biblioteca sociológica internacional* de la Casa Henrich y C.^a está continguda l'obra deguda al ilustre catedrátich de la Universitat de Nápoli. En ella desarrolla ab método y claretat el concepte de la filosofia positiva y científica y la seva importancia moral y educadora, proclamant de pas la necessitat pedagógica de desarrollarla. Enemich l'autor de l'antigua metafísica, rebuja tot quant se surt de la esfera immediata de la percepció y proclama que las investigacions modernas deuen formar part integrant de la ciencia y de la filosofia.

IMATGES Y MELODÍES, poesías de GERONI ZAUNÉ. — L'autor de aquest aplech de composicions te caracterís-

tica personalitat dintre de la moderna literatura catalana. Es un elegant, un primorós, un refinat. Ab suma distinció tracta tots els assumptos, trobant ab freqüència notes de veritable poesia. El seu art pot equipararse ab el que cultivan alguns moderns escriptors francesos, brunyidors y acicaladors de las ideas, enmotlladas principalment en la forma difícil del sonet.

Com á mostra de aquestas sabrosas produccions, síans permés reproduhirne algunas presas al atzar.

EL JARDÍ DE VENUS

En el jardí amorós cerquí l'esplay
que nostra mare Venus ens procura:
de un riu fangós per la corrent impura
hi arribí triomfalment, damunt de un ray.

Aléns de foch suravan en l'espay
y al-entorn se marcía la natura.
Vegí un vell qui plorá com criatura
y un roure inmens vinclat com un desmay.

Els rulls daurats de Venus brillejavan
com resplandors de una tardor morenta,
com la posta de un sol vell y caduch.

La flor del goig s'esbadellava lenta:
els homes y las donas s'abrassavan
ab un ayre cansat y malestruch.

CAP-VESPRE

El sol s'ha post. Las llunyanías
fonen ab pausa llurs colós.
El camp es ple de melodías.

L'antich recort vibra confós;
no es cap imatge, es una idea
que vol eixir vers las negrós:

la vida física menysprea
car viure pot en sa substansa;
enlayra, oceix, enfonza, crea.

Es el desitj sense esperansa,
es l'agonía del present,
es la punyenta remembransa.

L'antich recort omnipotent
per la boyrosa capvesprada
sas alas mágicas exten
y emprén sa tétrica volada.

MINUET

Madama la Princesa somriu graciosament:
dessota la faldilla, la blanca sabateta
s'aixeca, baixa; tomba, jugant; á esquerra y dreta
com una aucella blanca que 'l fí plumatge exten.

El peu de la Regina semblant á un pensament
alat de blanca estrofa perduda de un poeta,
al peu de la Princesa li dona oculta extreta:
damunt l'alba catifa ressona un bés ardent.

El minuet puríssim batega d'*Ifigenia*
la melodia dolça, de un ayre melangiós,
en el saló s'esplaya plorant com una nenia
y mora la noble dansa com un alé somniós.

Enlayre encare vibra, ressó de un mon ja fuit
la sabia gentilesa del gran segle divuyt.

Ab aquestas bellas mostras creyém que n'hi ha prou
pera compendre l'essencia íntima del art exquisit que
cultiva l'autor de *Imatges y Melodías*.

RATA SABIA

¡JA HI SOM!

¡Quína calor, señores!
Aixó de mida passa.
A Barcelona l'únich
que no la sent encare
es l'inglés dels tranvías
que 'ns ha prés per castanyas
y no 'ns vol mudá 'ls cotxes
fins que... siguin torradas.
Y si no, á veure, díguinme:
¿quí no súa á horas d'ara?
¿Qu'és tot aquest desfici
de camisers y sastres

que ni un sol punt sossegan,
ni menjan, ni descansan?
Modistas de sombreros,
de blanch y de las altras,
per cumplí ab la clientela
fins á la nit treballan.

Ja las botigas s'omplen
d'alpacas violadas;
ja 'ls senyors Vivó y Torras
de colocar no paran
ventiladors eléctrics
en despatxos y fábricas.
Els cafeters ja posan
al mitj del carrer taulas;
las empresas de toros
grans corridas preparan;
els concerts de «La Euterpe»
obran ja temporada;
En Cuadros y en Segura
vinga destapar caixas
de ventalls y sombrillas
y vanets de butxaca.

En *Pren y Fuig* no dona
l'abast ja ab las orxatas;
á las casas d'empenyos
tot son abrichs y capas;
els sombrerers ja exposan
el género de palla;
la senyora *Joaquina*
ja té 'l seu hielo en dansa;
l'*Astiller* comensa
á aixecar las barracas;
á las fonts las minyonas
tenen de pendre tanda;
y els adroguers ja venen
«gaseosas heladas.»
Els senyors ja 's disposan
á aná á Biarritz ó á... Gracia;
els nyébíts ja s'adormen
als portals de las casas...
¿A qué 's deu aquest cambi
de cosas y de prácticas?
¿A què vé aquest desori
de festas, d'entussiasmes,
de rahóns, de disputas
de crits y de barallas
de casats que renyeixen,
d'enamorats que 's matan,
de tontos que 's suicidan
y d'aborrits que 's casan?..

Es la calor qu'arriba...
Es el sol que devalla...
Silenci, Primavera:
L'Estiu té la paraula!

ALTER EGO

Els nostres ilustres hostes se 'n anaren de Catalunya encisats, meravellats. Ja no sols els sorprengheren las grandiosas festas de *Solidaritat* realizadas á Barcelona, sino també 'ls molts obsequis de que sigueren objecte al visitar distints punts de Catalunya: Sitjes, Vilanova, Tarrassa, Badalona, Reus, etc., etc. Per tot arreu sigueren acullits ab expressivas demostracions de cordial afecte.

Catalunya sab fer bé las cosas... Catalunya sabrá fer bé la regeneració d'Espanya.

El tren en que marxá en Salmerón, de regrés á Madrit, era més que una successió de cotxes, una curiosa exhibició cinematográfica. En ell tot hi estava representat: las desgracias d'Espanya y las esperansas de redempció.

Simbolisa aquestas últimas l'insigne apóstol de

VENUS POUR RIRE
(NOTA PARISENCA DEL NATURAL)

Si totas las femellas son aixís
¡vaya un *chic* el que corre per París!

la democràcia que ocupava el wagó més immediat a la locomotora, anant, donchs, a la vanguardia.

Seguían en altres wagons el duch de la *Vida-bona*, que anava a casament, y las diverses comissions d'elements monàrquichs portadors de regals als regis nuvis.

Y tancava 'l convoy l' Eminentíssim repartint benediccions a dreta y esquerra, ab una afició tal que semblava que treballés a preu fet.

*
* *

La multitud apinyada en els andens va presenciar aquell extrany desfile, aplaudint ab entusiasme a n' en Salmerón; somrient davant del Duch y 'ls dels regals, y esclatant una riallada homérica en presència del Eminentíssim.

S' hauria dit qu' en determinats moments las benediccions cardenalicias els hi fan a las multitudes l'efecte de pessigollas.

Y 'l poble té rahó: certas cosas més val pèndres-selas rihent.

No sabia que 'l simpàtich Marqués de Mariano tingúes com a noble una ascendencia tan ilustre.

Pero ell va dirho—nada menos que davant del rey—y tal com ell va dirho l' hem de creure. Al cap de-vall no hi perdém res.

Pero deixemlo parlar:

*
* *

«Arranca, señor, el recuerdo de mis ascendientes del tiempo de la Reconquista, peleando D. Fernando Fernández Samá al lado de D. Pelayo, batiéndose D. Diego Fernández Samá a las órdenes del gran Bernardo, siguiendo después otros de mis muertos parientes, tomando parte en hechos grandes de nuestra Historia, en las Navas de Tolosa y en cien combates sucesivos.»

¡Prosternémnos davant de tanta histórica grandesa!

Y si 'ns mirém bé la cara del ilustre prócer, ja li trobarém alguns rasgos molt pronunciats de *godo*.

*
* *

Lo que valdria la pena de averiguar es per virtut de quinas transformacions, els Samás, héroes de la reconquista, van anar a raure a Vilanova y Geltrú y a l' isla de Cuba, dedicantse ab gran profit al comer de vins.

Seria curiós coneixer per quins singulars accidents va efectuar-se la combinació sacrossanta de la sanch blava y del vi negre.

Y ara no 's figurin que jo me 'n burli de aquesta mescla. Tinch per més respectable la positiva conquesta de un mercat, que la fantástica reconquista de una nació a las ordres de D. Pelayo.

*
* *

Y ara pèr acabar ab aquest assumpto.

El Sr. Marqués s' ufaná de haver sigut nombrat

PATERNITAT FERIDA

—¡M' empipa que plori cada vegada que 'm veu! Ha de pensar que soch el seu pare.

—No t' hi enfundis, home; es una criatura. Quan tingui setze ó divuyt anys, ja no ho farà.

arcalde del Rey á Barcelona. Com si encare visquessim en els temps de D. Pelayo, y no en plé régimen constitucional, dintre del qual son els governs y no 'l rey els que nombran els arcaldes.

Afegí que 's dedicava á fer patria y monarquia.

Y doná per sentat que l'immensa majoria dels barcelonins son monárquichs y qu' en un plebiscit sortiria triomfant la monarquia á Barcelona. A pesar de lo qual, en las eleccions municipals, no lo gran treure 'ls monárquichs ni un sol regidor.

¡Si será tan cert com aixó, alló que li contava al rey dels seus antepassats y D. Pelayol..

El de la Vida-bona al arribar á Madrid afirmá que al entrar y sortir el tren en que anava, á l'estació de Reus, se varen sentir alguns xiulets «dirigidos al Sr. Salmerón.»

No deixa de ser xocant que 'l governador de l'Ínsula barcelonina conegui la direcció precisa de uns xiulets. ¿Es que 'ls que xiularen son amichs seus y li han donat aquesta prova de confiança?

*
*

Aquí ya un quiento ben conegut:

Un cómic dolent representava de una manera detestable *La vida es sueño*. Y com el públich se desfogués en una formidable xiulada, va dir ab molta frescura:

—¡Qué burros que son! ¡qué estúpits!.. ¿No s'atreveixen á xiular á Calderón de la Barca?..

¡En aquest món corre cada cómic y cada governador que, francament, un no sab ja si posarse á xiular ó á riure.

Dels centenars de societats corals existents á Catalunya, no més que duas han sigut cridades á anar á pendre part en las festas de la boda regia.

Las que aquí 's quedan, podrán cantar *La Marseillesa*, d'en Clavé:

«Fills de la terra catalana
avants morir que ser esclaus.»

Sembla que algú pensa proposar al Ajuntament un cambi de nom del lloch ahont tingué efecte la gran manifestació de Solidaritat catalana.

En lloch de *Saló de Sant Joan*, y en vista de que Sant Joan ja té un passeig, y de que aquell siti espayós no té forma de *saló*, se'n dirá: *Avinguda del 20 de maig*.

Si tal se proposa, dono el meu vot en pro.

Ha mort Enrich Ibsen, l'illustre dramaturg noruech, creador del teatro de ideas y un dels més grans revolucionaris de l'escena.

Sas obras concebudas y desarrolladas ab una gran

¿SERÁ AQUEST EL REGALO?

Tot de la terra, tot natural;
fora un obsequi ben regional.

potencia cerebral, son la manifestació admirable de un geni consagrat al enaltiment del individualisme portat fins á las sevas últimas conseqüencias.

Ibsen pot gloriarse de haver sigut comprés y aplaudit per tot lo món, havent escrit en l'idioma de una nació petita, arreconada en els confins septentrionals d'Europa. Aixó ha d'esperansarnos als catalans. Genis hi hajan, que la llengua en qué escriuen es lo de menos. Un Geni es com un sol, que tot ho ilumina.

Aquí també n'hem celebrat una de boda, y ben magnífica y ben espléndida per cert.

Catalunya s'ha casat ab en Salmerón.

Un enllás aplaudit per tot un poble y del qual tot hom n'espera fruyts de benedicció.

Després de las festas de *Solidaritat catalana*, la festa dedicada al immortal Clavé, la qual tindrà efec-

ELS QUE SE 'N VAN

ENRICH IBSEN

Famós autor dramàtic noruech. Morí á Cristiania el dia 23 del passat Maig.

te demà passat diumenge y consistirà en la colocació de una lápida commemorativa de la seva mort, en la casa número 13 del carrer de Xuclá, qu' es ahont exhalá el darrer sospir.

Barcelona en massa s' associará al honor tributat á un de sos fills més insignes, qual vida fou un tránzit de dolors y amarguras, qu' ell transformava en cants y en obras de cultura y civilisació.

Ens demanan els organitzadors de la festa, que invitém als nostres lectors á contribuir á la subscripció popular destinada á sufragar els gastos de la mateixa. Ho fem ab molt gust.

Xascarrillo de postres:

En un restaurant.

Al arribar als postres un dels convidats se disposa á menjar un tros de formatge de Roquefort. Y un seu vehí li diu:

—Li prohibeixo que menji aixó.

—Ayay, ¿per qué?

—Perque soch individu de la societat protectora de animals.

NOTAS DE CASA

Hem rebut:

De la Societat Coral *Euterpe*, una hermosa fotografia, elegantment enquadrada, representant al immortal músich-poeta Joseph A. Clavé, fundador d' aquella popular societat, la primera d' Espanya.

De la *Escola Horaciana*, una invitació pera assistir á la festa donada en el seu local el diumenge darrer.

Y de la *Asociación Musical*, una invitació pera 'l Concert de Música de Cámara, *Cic'o Mozart*, que 'l dia 24 del passat mes tingué lloch al Palau de Bellas Arts.

Gracias á tots.

De pobre has pujat á rica,
pro... perdent la dignitat;
resultat de tot aixó:

¡que ara ets més pobre que may!

—
Qu' ets un ramellet de gracias
ta mareta sempre 'm diu:
mes jo, per no contradir-la,
ab el cap li faig... «que sí».

—
Comedia eterna es la vida,
que te per teatro el mon,
per espectadors els astres
ly com argument... la mort!

—
Hi ha un antich refrá que diu:
á las penas, punyaladas;
jo, aixís ho faig, canto y rich...
com un temps que m' estimavas.

ILOTNA SADAOB TOBIR

—
Las flors que al matí t' adornan,
se marceixen cap al tart
per clarament senyalarte
la fí que has de fer demá.

—
Els teus ulls clarament diuen
desde que has pres nou estat:
¡Ay qui pogués descasarse
pera tornarse á casar!

RASCA-TRIPAS

BULTO DE RESPECTE

EL NYÉBIT:—Senyor, ¿vol que li porti?

AL CONCURS HÍPICH.—EL GUANYADOR DE LA COPA

—¡Eh! ¿Qué m' hi diu? Ab aquesta ja van nou.
 —¿Nou copas?... No sé cóm s' ho fan. Jo, á la tercera, ja 'm sento el cap tot térbol...

Un jove que ha anat á fora á passar l' estiu 's fastidia soberanament.

Per fi, no sabent com matar el temps, se 'n va á l' administració de correus y pregunta:

—¿Hi ha cartas pera mi?

—No senyor—li respon la filla del Administrador, una noya maca y simpática.

Y'l jove, fletxat desde el primer instant, y creyent que allí ab ella podrá passar un bon ratet, li diu:

—Llavoras, ab el permís de vosté, esperaré á que n' arribin.

Per graciosa la resposta que va dar un vell galant á una senyora molt formal.

—No sé entendre, D. Miquel, porque 's tenyeix els cabells. ¿Qué 's pensa que aixís farà conquistas?

—No ho faig pas per conquistar á ningú. ¿No sab per qué me 'ls tenyeixo? Li vaig á dir ab tota franquesa. Me 'ls tenyeixo porque no soch lo bastant virtuos per exigir que se 'm guardi 'l respecte que mereixerian els meus cabells blancs.

Un passatjer, que ha passat la nit en un hostal de fora, se lleva tot mal humorat.

—¿Qué no 's troba bé?—li pregunta l' hostalera.

—No massa!—respon el passatjer.—En tota la nit no he pogut aclucar l' ull. ¡Vaya un llit que m' heu donat! Tot plé de molas de pá.

L' hostalera molt tranquila: —¿Y per qué no avysava? Li hauriam enviat una gallina, qu' en un tancau y obrir d' ulls se las hauria menjadas.

En plé istiu passa per la Rambla un senyor gros, tot suat y esbufegant.

Un tranquil el detura, y li diu:

—Dispensi: ¿no es veritat que té molta calor?

—¿Y que n' ha de fer vosté?

—Res: pero tinch un medi segur pera ferli passar instantáneament. Vegi si li convé.

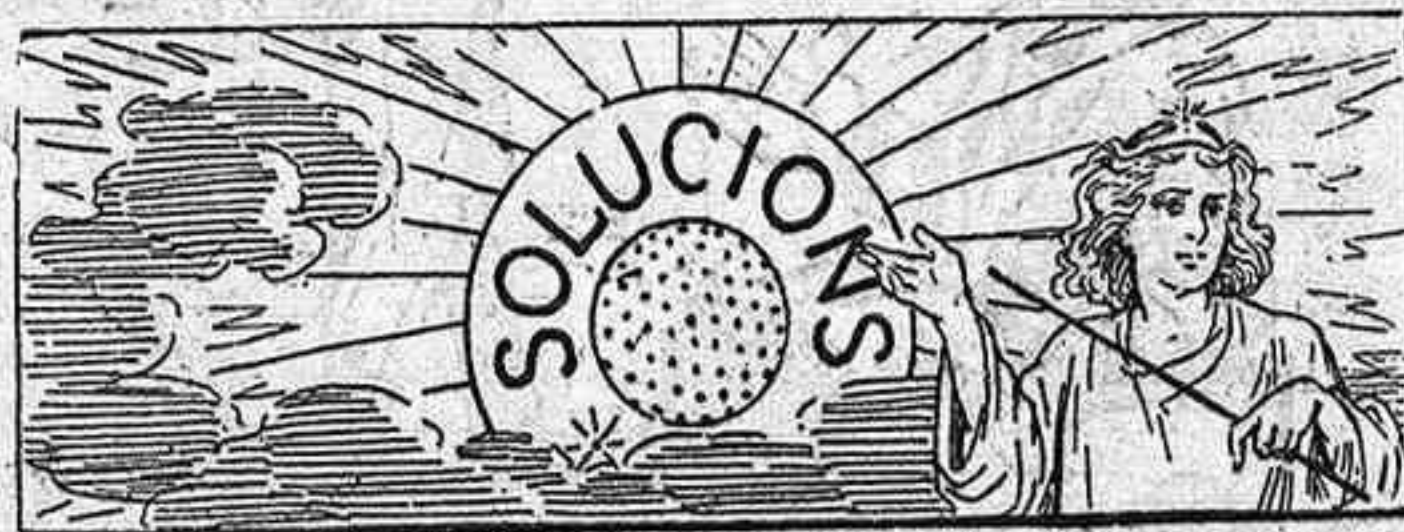
—¿Quín medi es aquest?

—Molt senzill: me deixa deu duros y ja li asseguro jo qu' estaré ben fresch.

Dolorosa sorpresa la nostra al enterarnos de la inesperada mort del popular impressor-editor don Lluís Tasso, ocorreguda avans d' ahir.

Tipógrafo de tota la vida, era nostre malaguanyat amich un industrial honrat, inteligentíssim y actiu, dotat de raras facultats pera 'l foment de las arts gráficas á las quals consagrava verdadera devoció. Com á impressor havia sigut un dels primers en difundir las novetats de bon gust, enriquint els seus acreditats tallers ab tota mena d' adelantos modernos. Com á editor havia contribuït no poch á popularisar la bona literatura extranjera y nacional.

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA li dedica un expressiu recort, enviant al mateix temps son sentit pésam á sa atribulada familia.

A LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª ANAGRAMA.—Soca—Osca.
- 2.ª TARJETA.—El nudo gordiano.
- 3.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Romeu.
- 4.ª CONVERSA.—Mamá.

ESPURNAS CÓMICAS

TRENCA-CAPS

—¿Urbanitats vens ara?

—Noy, la qüestió es fer negoci, y com que m' han dit que per aquí 'n necessitan alguna...

—Vaig á Madrid.

—¿A disfrutar de las festas?

—¡Cál A veure si, ara que granejan tant, me pagan lo que 'm deuen.

XARADA

Qui té *prima-dugas-quarta*
va pel camí del casori;
si avans de que aquest arribi
no s' hi embolica 'l dimoni.
Las fullas de *quart-tercera*
invers, natural que 's donguin
al home que *quart* no estigui,
y li van com al llum l' oli.
Hi ha qui escriu en *prima-quarta*
en els diaris y periódichs.
Las *prima-quart-invertida*
just es que las naus las portin.
Els que *prima-dos-tercera*
y acostuman á fer l' *orni*
no cumplint la *tot* que han fet,
etgeguéulos al dimoni.
Dos-quart, terme electoral.
Apa, cavila y no dormis.

SAMUEL GRAN É IRURUETA

ANAGRAMA

¡Y qué bó que l' he trobat
el *total* que m' he menjat!
Ab els *total* ja semblava
que, essent crú y tot me 'l menjava!

ENRICH BOFILL

TARJETA

CLARA S. SOLÉ

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas el títul de un celebrat drama.

PAU DE LAS CALSAS CURTAS

TERS DE SÍLABAS

.....
.....
.....

Las tres ratllas verticals y horisontals, tres noms de dona.

NOY DE LAS MOSTRAS

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7.—Ofici d' home.
1 4 3 3 7 6.—Apellido.
5 6 7 3 2.—Temps.
1 7 3 2.—
3 4 1.—Tots ne tenim.
6 7.—Nota.
2.—Vocal.

A. CARARACH

GEROGLÍFICH

: :

+

DRET
ELL ELL
FEBRER
HOÏS
I

EUDALT SALA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Obra póstuma de
LUIS TABOADA

ORÁCULO DEL MATRIMONIO

Un tomo, con dibujos de KARIKATO, Ptas. 2

Nueva de VICENTE BLASCO IBAÑEZ

LA MAJA DESNUDA
NOVELA

Un tomo en 8.º, Ptas. 3

Novedad de ALFRED CAPUS

Quien pierde gana

Un tomo en 8.º, Ptas. 4

Novedad de ABEL HERMANT

LAS CONFIDENCIAS
DE UNA
ABUELA

Un tomo en 8.º, Ptas. 4

COLECCIÓN DIAMANTE
Tomo 100

Novelas
Picarescas

Un tomo, Ptas. 0 50

APELES MESTRES

ODAS SERENAS y
NOVAS BALADAS

Edició popular

Preu UNA PESSETA

OBRA NOVA

LA NACIONALITAT CATALANA

PER

PRAT DE LA RIBA

Preu 2 rals

Llibres populars de SANTIAGO RUSIÑOL

LA BONA GENT

Ptas. 1

ANUARIO-RIERA

EXCLUSIVO DE ESPAÑA

Dos tomos, Ptas. 20

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certícat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

LA DESPEDIDA

—Senyora, ja ho sab: treballar, treballar y treballar... Y sempre á las sevas ordres.